

NOVAJA I NOVEJŠAJA ISTORIJA
1967. godina, br. 1—6.

Časopis *Novaja i novejšaja istorija*, koji izdaje dvomjesečno Institut za istoriju Akademije nauka Sovjetskog Saveza u Moskvi, u svih 6 brojeva u 1967. godini, godini u kojoj je slavljena 50-ta godišnjica Oktobra, najveći broj priloga posvećuje ovom događaju. U svim objavljenim člancima na tu temu uglavnom se govori o svjetsko-istorijskom značaju oktobarske revolucije i njenom uticaju na razvoj komunističkih i radničkih pokreta u pojedinim zemljama. Tako S. Agirre (Kuba) piše o oktobarskoj revoluciji i kubanskoj radničkoj klasi; Fransoa Bižu, član Polit-biroa Francuske komunističke partije o svjetsko-istorijskom značaju Velikog Oktobra i njegovom uticaju na radnički i komunistički pokret Francuske. Tu su još članci: T. Daniševski (Poljska) *Veliki oktobar i porast pozicija lenjinizma u poljskom radničkom pokretu 1917—1923*; D. A. Djakonov — Lima, Barreto, *vatreni propagandist ideja Velikog Oktobra u Braziliji*; B. I. Kovalj, N. S. Konovalova *Oktobarska revolucija i početak nove etape radničkog pokreta u zemljama Latinske Amerike*; P. Marques, A. Oheda (Venecuela) *Ideje Oktobra i revolucionarni pokret venezuelskih seljaka*; F. Nedra (Argentina) *Veliki Oktobar i Argentina*; F. S. Foner (SAD) *Uticaj velike oktobarske revolucije na američki socijalistički i radnički pokret*; V. M. Halankovski *Značaj pobjede oktobarske revolucije za sudbinu Finske* i dr. Sadržina svih ovih članaka je uglavnom jubilarnog karaktera i u njima možemo da nađemo gotovo identična tvrđenja o tome da je socijalistička revolucija u Rusiji otvorila perspektivu dalje borbe za radničku klasu drugih zemalja.

Inače, i dalje se u časopisu, kao i u ranijim godištima, velika pažnja poklanja osvjetljavanju problema svjetskog komunističkog, radničkog i nacionalno-oslobodilačkog pokreta, istoriji svjetskog socijalističkog sistema, te pitanjima istorije međunarodnih odnosa, raspada kolonijalnog sistema imperijalizma i, posebno, problemima istorije zemalja Latinske Amerike

Autor I. I. Žigolov piše o političkoj borbi u Engleskoj u vezi sa karipskom krizom u jesen 1962. godine te ističe da su neuspjehu američke avanture u rejonu Karipskog mora doprinijeli istupi radnika kapitalističkih zemalja, između ostalih Engleske, koji su tražili mirno rješenje konflikta i osudili imperijalističku politiku SAD prema Kubi.

U broju 1. ovog časopisa objavljen je članak V. N. Vinogradova — *Radnički pokret u Rumuniji (avgust 1914 — avgust 1916)*. Autor ističe da je rumunski proletarijat, iako »mlad i još neprekaljiv u klasnim bitkama« sve vrijeme, od početka I svjetskog rata do avgusta 1916. godine, kada je rumunska vlada donijela odluku o stupanju Rumunije u rat na strani Engleske, Francuske, Italije i Rusije, bio otvoreno protiv rata i borio se protiv njega. »Zasluga rumunskih radnika«, prema riječima V. N. Vinogradova, »je u tome što oni nisu dozvolili da se zapletu u mrežu pseudo-patriotske agitacije«. Autor smatra da »borba protiv uvlačenja Rumunije u rat, koja je u punom značenju postavila pitanje priprema za revoluciju, predstavlja jednu od slavnih stranica istorije rumunskog proletarijata uoči Velikog Oktobra«.

Iako neveliko po obimu, interesantno je saopštenje Fransiska R. Pintosa (Urugvaj) — *Klasna borba u Gornjem Peru-u (Bolivija) u periodu rata za nezavisnost*. Partizanski pokreti, koji su se razvili na ogromnim prostranstvima Latinske Amerike u periodu borbe protiv španskog gospodstva 1810—1826. godine, još uvijek su slabo izučeni. Među partizanskim ratovima u američkim posjedima Španije, najveći značaj

po širini zahvaćene teritorije, jačini i dužini borbe, prema autoru, bio je upravo partizanski rat u Boliviji. I ne samo po tome nego i po »jasno izraženom klasnom sadržaju« autor posebno izdvaja upravo ovaj pokret između ostalih partizanskih ratova Latinskoameričkog kontinenta u ovom vremenu.

Radnička klasa u meksičkoj revoluciji (1910—1917) predmet je napisa Marsele de Neimet. Autorka se ne zadržava samo na pokušaju otkrivanja i analize važnijih momenata vezanih za učešće radničke klase u revoluciji nego se vraća daleko unazad želeći prikazati uslove u kojima se rađao proletarijat i počeo stvarati radnički pokret Meksika.

Iako je u dosadanoj istorijskoj literaturi, i svjetskoj i jugoslovenskoj, objavljen priličan broj publikacija o odjeku Oktobra u jugoslovenskim zemljama, ova tema je i dalje predmet istraživanja i interesovanja niza istoričara. J. A. Pisarev u svom radu *Sovjetska Rusija, Antanta i stvaranje jugoslovenske države* na osnovu pronađenih dokumenata u jugoslovenskim i sovjetskim arhivima, proširuje dosadašnje predstave o podršci koju je mlada Sovjetska Republika pružila jugoslovenskom oslobodilačkom pokretu u 1917, 1918. godini, kao i o pozicijama Antante, koja je tada istupila kao protivnica revolucionarne borbe Jugoslovena.

Objavljen je još čitav niz članaka i saopštenja na najraznovrsnije teme, od kojih su vredniji pažnje: M. M. Muhamedžanov — *V. I. Lenjin i međunarodna socijalistička omladina u godinama prvog svjetskog rata*; P. N. Pospjelov — A. F. Smirnov: *Karl Marks o ulozi poljskog pitanja u evropskoj politici*; A. Sobul (Francuska): *Neka pitanja statističkog izučavanja socijalne istorije*; A. M. Telefus: *Ekonomске reforme u socijalističkim zemljama Evrope*; A. O. Čubarjan: *V. I. Lenjin i neka pitanja sovjetske vanjske politike*. S. I. Viskov: *Nacionalna asocijacija industrijalaca i vanjska politika SAD*; O. P. Cukanov: *Ekonomska politika predsjednika Kubičeka (1956—1961. god.)*.

Pored ove dvije pomenute osnovne rubrike, u časopisu su i u ovoj godini bogato zastupljene i ostale, uobičajene rubrike: publikacije, istoriografija, kritika i bibliografija, naučni život. Od svih je najbogatija rubrika *Kritika i bibliografija*, koja u ovih 6 brojeva donosi 84 recenzije za najraznovrsnije teme.

Takvom svojom koncepcijom najšire problemske otvorenosti ovog dvomjesečnika, redakcija je, svakako, postigla da ovaj časopis postane veoma tražena i interesantna periodička publikacija za širok krug istoričara, ne samo u Sovjetskom Savezu nego i van njegovih granica.

Dubravka ŠKARICA